

HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA
HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska
Janusz Grzelak
Michał Nawrocki
Marek Antoni Nowicki
Stefan Starczewski

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Jerzy Ciemniowski
Sekretarz: Adam Bodnar
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, dnia 24 czerwca 2010 r.

1548/2010/35515/PSP/IP

Szanowny Pan
Andrzej Seremet
Prokurator Generalny
ul. Barska 28/30
02-315 Warszawa

Szanowny Panie Prokuratorze,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie zwrócić uwagę na przebieg postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu, a następnie przez Prokuraturę Apelacyjną w Poznaniu wobec dwóch firm – spółki Bestcom sp. z o.o. oraz „Atrax” Agnieszka Awdziejczyk. Przedmiotem tego postępowania jest zbadanie udziału ww. przedsiębiorstw w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu wprowadzanie do obrotu pieniędzy pochodzących z przestępstwa. Pierwsze czynności przeciwko właścicielom firm podjęto ponad cztery lata temu. Do dziś śledztwo nie zostało zakończone, a opieszałość organów sprawiedliwości doprowadziła w konsekwencji do upadku ww. przedsiębiorstw.

1. Postępowanie przeciwko spółce Bestcom sp. z o.o.

Bestcom sp. z o.o. była prężnie rozwijającą się spółką, której łączny roczny obrót w 2005 r. i 2006 r. osiągnął blisko 200 mln zł. Na wniosek Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu w dniu 7 czerwca 2006 r. doszło do zatrzymania właścicieli spółki – Pana Jacka Karabana i Roberta Nowaka. Postawiono im szereg zarzutów, w tym: udział w grupie przestępczej mającej na celu wprowadzania do obrotu w latach 2002-2006 pieniędzy pochodzących z przestępstwa poprzez przyjmowanie, wyłudzenie środków pieniężnych z tytułu umów factoringowych, wyłudzenie nienależnych korzyści majątkowych w następstwie poświadczenia nieprawdy w dokumentach firmowych - fakturach VAT. Zarzuca się, że spółka ta uczestniczyła w obrocie uszkodzonymi akcesoriami, które dostarczane były przez dwie firmy zagraniczne, po czym produkty te sprzedawano odbiorcom krajowym jako pełno wartościowe. Kwoty uzyskane z tytułu sprzedaży przelewano zaś na konta bankowe firm uczestniczących w tym procederze na podstawie fikcyjnych faktur VAT w celu ukrycia źródeł ich pochodzenia.

W świetle całokształtu okoliczności faktycznych i prawnych należy stwierdzić, iż czynności procesowe w ramach postępowania przygotowawczego podejmowane były dotychczas z niewystarczającą częstotliwością. Oczywistym jest, że śledztwa w sprawach gospodarczych charakteryzują się znacznym stopniem skomplikowania i trudności, co przełożyć się może na długość jego prowadzenia. Jednakże w przedmiotowej sprawie wskazać można szereg nieprawidłowości, które wskazują na zwłokę organów wymiaru sprawiedliwości w podejmowaniu czynności procesowych w śledztwie oraz w zdobywaniu dowodów niezbędnych dla udowodnienia podejrzanym zarzucanych im przestępstw.

Podkreślenia wymaga już sam fakt, iż pierwszy biegły z dziedziny informatyki został powołany przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu 10 stycznia 2007 r., a więc po około siedmiu miesiącach od zatrzymania wspólników Bestcom sp. z o.o. Jak wynika z informacji medialnych, powołanie na biegłego spółki audytorskiej miało miejsce dopiero na mocy postanowienia Prokuratury Krajowej Wydziału Zamiejscowego w Poznaniu z dnia 21 lipca 2008 r., a więc po ponad dwóch latach od wszczęcia postępowania. W ocenie J. Karabana z treści postanowienia wynika, że na zabezpieczonej dokumentacji spółki do tego czasu nie przeprowadzono żadnych innych czynności dowodowych związanych z postępowaniem. W dniu 31 maja 2010 r. postanowieniem Komendy Wojewódzkiej w Poznaniu został zaś wyznaczony kolejny biegły z dziedziny informatyki w celu przeprowadzenia kompleksowej analizy twardych dysków przekazanych do badania serwerów urządzeń informatycznych. Co więcej, postępowanie to trwa od ponad czterech lat i wciąż jest na etapie postępowania przygotowawczego. Do dnia dzisiejszego przeciwko podejrzanym nie wniesiono do sądu żadnego aktu oskarżenia.

Wątpliwości jakie pojawiają się w związku z przedmiotową sprawą dotyczą również zasadności zastosowania środków zapobiegawczych w postaci aresztu tymczasowego oraz dozoru Policji wobec J. Karabana i R. Nowaka. W związku z zatrzymaniem J. Karabana oraz R. Nowaka zastosowano wobec podejrzanym areszt tymczasowy, wskutek czego zostali oni pozbawieni wolności na okres 8 miesięcy. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu J. Karabana oraz R. Nowaka na okres 3 miesięcy zostało wydane przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia 9 czerwca 2006 r. Postanowieniem z 30 sierpnia 2006 r. oraz 4 grudnia 2006 r. sąd przedłużył areszt tymczasowy, który następnie został uchylony w dniu 26 stycznia 2007 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 4 lipca 2007 r., 22 września 2006 r. oraz 2 grudnia 2006 r. nie uwzględnił zażaleń składanych kolejno w dniu 12 czerwca 2006 r., 6 września 2006 r. oraz 5 grudnia 2006 r. przez J. Karabana na postanowienia sądu o zastosowaniu tymczasowego aresztowania oraz o jego przedłużeniu. Również Prokuratura Okręgowa we Wrocławiu nie uwzględniła wniosku złożonego przez J. Karabana 16 listopada 2006 r., w którym wniósł o zmianę na inny nieizolacyjny środek zapobiegawczy.

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2007 r. Prokuratura Okręgowa we Wrocławiu uchylając wobec J. Karabana i R. Nowaka areszt tymczasowy zastosował jednocześnie wolnościowe środki zapobiegawcze, w tym oddanie pod dozór Policji. W dniu 5 maja J. Karaban i R. Nowak złożyli wnioski o uchylenie tego środka zapobiegawczego. Jednakże mimo trwającego ponad trzy lata dozoru policyjnego, Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu postanowieniem z dnia 7 maja 2010 r. nie uwzględniła ww. wniosków podejrzanym.

Zgodnie z twierdzeniem J. Karabana, w trakcie tymczasowego aresztowania została zablokowana, zarówno wobec niego jak i jego wspólnika, jakakolwiek możliwość zarządzania majątkiem spółki przez przedsiębiorców. Na skutek długotrwałej obecności przedsiębiorców w areszcie śledczym spółka Bestcom Sp. z o.o. odnotowała gwałtowny spadek sprzedaży, co zachwiało jej płynność finansową. W konsekwencji przewlekłe działania organów ścigania jak i zastosowanie tymczasowego aresztowania przyniosły wysoce ujemne i nieodwracalne skutki dla prowadzonej działalności gospodarczej. W październiku 2006 r., a więc już na cztery miesiące po zatrzymaniu właścicieli spółki, Sąd Rejonowy w Poznaniu ogłosił upadłość obejmującą likwidację jej majątku.

2. Postępowanie przeciwko Agnieszce Karaban – Awdziejczyk prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą „Atrax”

W przypadku Pani Agnieszki Karaban – Awdziejczyk prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą „Atrax” do zatrzymania doszło w dniu 26 stycznia 2007 r. Został jej postawiony zarzut fałszowania faktur VAT, czym miała działać na niekorzyść Bestcom sp. z o.o. Zastosowano nieizolacyjne środki zapobiegawcze w postaci dozoru policji, zakazu powstrzymywania się od określonej działalności oraz zakazu opuszczania kraju połączonego z unieważnieniem paszportu, a mienie i dokumentacja Atraxu zostało zabezpieczone przez Prokuraturę. Gdański urząd kontroli skarbowej wszczął postępowanie kontrolne podatkowe w firmie Atrax, które trwało od grudnia 2006 r. do czerwca 2008 r. Po ponad roku od jego zakończenia, w dniu 17 lipca 2009 r. Urząd Kontroli Skarbowej w Gdańsku określił zobowiązanie podatkowe, którego stan na maj 2010 r. miał wynieść 380 tys. zł. W wyniku długotrwałej kontroli skarbowej, w następstwie której wyznaczono bardzo wysoką kwotę zaległości podatkowej, A. Awdziejczyk – Karaban zawiesiła swoją działalność gospodarczą.

W dniu 5 maja 2010 r. A. Awdziejczyk – Karaban wystąpiła z wnioskiem o uchylenie środka zapobiegawczego w postaci oddania pod dozór Policji. Jednakże Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu postanowieniem z dnia 7 maja 2010 r., pomimo trwającego ponad trzy lata dozoru, tak jak w odniesieniu do J. Karabana i R. Nowaka, nie uwzględniła wniosku podejrzanej.

3. Przewlekłość postępowania przygotowawczego

W związku z długotrwałym brakiem podejmowanych przez prokuraturę czynności w postępowaniu przygotowawczym toczącym się w sprawie podejrzanych właścicieli spółki Bestcom sp. z o.o., interwencję podjął Prokurator Krajowy. Już w styczniu 2007 r. wystosował pismo do Marszałka Senatu, w którym postępowanie prokuratorskie określił następująco: „Czynności procesowe podejmowane w śledztwie toczyły się z niedostateczną częstotliwością, zbyt małą koncentracją oraz były źle ukierunkowane, co w konsekwencji skutkowało przewlekłością postępowania i znaczną zwłoką w uzyskaniu istotnych dla śledztwa dowodów”.

Powagę analizowanej sprawy podkreśla fakt, iż była ona przedmiotem dyskusji posiedzenia Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, jakie odbyło się w dniu 6 listopada 2009 r. (nr 174).¹ Posiedzenie Komisji poświęcone zostało problemowi działania organów skarbowych i

¹ Stenogram z posiedzenia dostępny w „Biuletynie z posiedzenia Komisji Gospodarki (nr 132) i Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka”, Kancelaria Sejmu Biuro Komisji Sejmowych, Nr 2963/VI kad., 6 listo-

organów wymiaru sprawiedliwości w stosunku do przedsiębiorców. Wskazano na wiele aspektów nadużywania władzy wobec przedsiębiorców, które w konsekwencji prowadzi mogą do ich upadku. Co istotne, obecny na posiedzeniu Zastępca Prokuratora Generalnego, Jerzy Szymański, nie mógł „zobowiązać się co do tego, kiedy dokładnie to postępowanie zostanie zakończone”, a jedynie podał przybliżoną datę jego zamknięcia. Wyzaczył ją na koniec 2010 r., informując tym samym, iż śledztwo będzie się toczyło co najmniej jeszcze przez następny rok. Brak możliwości określenia przewidywanego czasu zakończenia postępowania budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia rzetelności jego prowadzenia zważywszy na dotychczasowy czas jego trwania. W przypadku J. Karabana i R. Nowaka od podjęcia działań wobec przedsiębiorców minął już okres przekraczający cztery lata.

Warto również nadmienić, że w dniu 12 kwietnia 2010 r. A. Awdziejczyk – Karaban, J. Karaban oraz R. Nowak złożyli do Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu wnioski o umorzenie postępowania (sygn. Ap V Ds 5/09). We wniosku podejrzani powołują się na opinię biegłych rewidentów z września 2009 r., która miała na celu m.in. zbadanie zgodności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego z rachunkowością przedsiębiorstw, a także zbadanie zgodności z prawem prowadzonej rachunkowości. W wyniku przeprowadzonej analizy biegli rewidenty nie potwierdzili zarzutów stawianych przez prokuraturę. Do dnia dzisiejszego wniosek nie został jednak jeszcze rozpatrzony.

Ponadto w związku z zaistniałą sytuacją zarówno J. Karaban² oraz A. Awdziejczyk – Karaban³ złożyli skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zarzucają naruszenie art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka na skutek przewlekłego postępowania przygotowawczego prowadzonego przez polski wymiar sprawiedliwości.

Sposób prowadzenia postępowania w stosunku do J. Karabana, R. Nowaka oraz A. Awdziejczyk - Karaban stanowić może przykład złego traktowania i nadużywania władzy przez organy wymiaru sprawiedliwości. Dotyczyć może zatem szerszego problemu, jakim jest ukazanie wad funkcjonowania organów prokuratury oraz organów kontroli skarbowej, a także nadużywanie przez te organy władzy wobec przedsiębiorców, co w konsekwencji prowadzić może do ich upadku.

W związku z powyższym Helsińska Fundacja Praw Człowieka apeluje o podjęcie niezbędnych kroków w celu zbadania przebiegu postępowania przygotowawczego toczącego się wobec podejrzanych: J. Karabana, R. Nowaka oraz A. Awdziejczyk – Karaban w zakresie poprawności metodyki jego prowadzenia, prawidłowości przedstawionych podejrzany zarzutów oraz zasadności zastosowanych środków zapobiegawczych. W szczególności zwracamy się o zbadanie zasadności podejmowanych działań prokuratury w przedmiotowej sprawie pod kątem wykrycia ewentualnych uchybień dotyczących częstotliwości podejmowanych czynności procesowych, które mogłyby skutkować przewlekłością postępowania.

pada 2009 r.

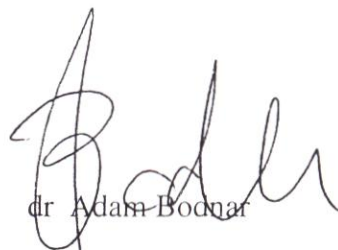
² J. Karaban podnosi w swej skardze naruszenie art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1 w zw. z art. 13, art. 8 ust. 2, art. 11 ust. 1 w zw. z art. 18 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

³ A. Awdziejczyk – Karaban skarży się na naruszenie art. 6 ust. 1, ust. 3 pkt. b i c, art. 8 ust. 1 w zw. z art. 13, art. 8 ust. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

Ponadto Helsińska Fundacja Praw Człowieka prosi o podanie imion i nazwisk wszystkich prokuratorów, którzy dotychczas odpowiedzialni byli za prowadzenie śledztwa oraz są za nie odpowiedzialni obecnie. Podział obowiązków w prowadzeniu postępowania przygotowawczego na różne jednostki prokuratury oraz prokuratorów może wywoływać, biorąc pod uwagę dotychczasowy czas jego trwania, wrażenie rozmycia rzeczywistej odpowiedzialności za sprawność oraz wynik postępowania.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

dr Adam Bodnar
Sekretarz Zarządu

Do wiadomości:

- Pan Jacek Karaban,
- Pan Robert Nowak,
- Pani Agnieszka Awdziejczyk – Karaban,
- Pan Ryszard Kalisz, Przewodniczący Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, Sejm RP,
- Pan Stanisław Trociuk, Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich.